ECLI:LV:AT:2022:0830.11280025219.6.L
Lieta Nr. 11280025219, SKK-545/2022
Krimināllietu departaments

Latvijas Republikas Senāts
LĒMUMS
Rīgā 2022.gada 30.augustā

Tiesa šādā sastāvā: senatori Artūrs Freibergs, Ivars Bičkovičs, Aivars Uminskis,

iepazinusies ar apsūdzētā /pers. A/ aizstāvja Didža Vilemsona kasācijas sūdzību par Vidzemes apgabaltiesas 2022.gada 27.maija lēmumu, atzīst, ka ir pamats atteikt ierosināt kasācijas tiesvedību.

Aizstāvis lūdz atcelt apelācijas instances tiesas lēmumu un nosūtīt lietu jaunai izskatīšanai apelācijas instances tiesā.

Aizstāvja ieskatā apelācijas instances tiesa ir pārkāpusi Kriminālprocesa likuma 19.panta trešās daļas, 124., 130.panta, 527.panta pirmās daļas un otrās daļas 1.punkta un 564.panta nosacījumus, kas atzīstami par Kriminālprocesa likuma būtiskiem pārkāpumiem šā likuma 575.panta izpratnē, kā arī tiesa nepareizi interpretējusi Krimināllikuma 46. un 55.pantu, tādējādi pieļaujot Kriminālprocesa likuma 574.pantā norādīto pārkāpumu.

Abu instanču tiesas nav skaidrojušas, vai apsūdzētais atbilstoši Ministru kabineta 2015.gada 2.jūnija noteikumu Nr. 279 „Ceļu satiksmes noteikumi" 100.punktam spēja pamanīt, ka ceļu satiksmē izveidojies bīstams šķērslis. Tiesai bija jāizvērtē, kāpēc apsūdzētajam pa priekšu braucošās kravas automašīnas vadītājs savlaicīgi nereaģēja uz priekšā esošo šķērsli – uz brauktuves malas stāvošo kravas automašīnu –, jo no šī autovadītāja rīcības bija atkarīga apsūdzētā iespēja savlaicīgi reaģēt.

Aizstāvis kasācijas sūdzībā norādījis, ka apelācijas instances tiesa pārkāpusi Kriminālprocesa likuma 130.pantu, jo pierādīšanas priekšmetā ietilpstošo apstākļu pamatošanai izmantojusi apskates protokolu un fotogrāfijas, kas iegūtas pirms kriminālprocesa uzsākšanas.

Tiesa, nosakot /pers. A/ brīvības atņemšanas sodu, nav ņēmusi vērā lietas apstākļus, nav pietiekami izvērtējusi apsūdzētā personību, proti, to, ka viņa apgādībā ir divi nepilngadīgi bērni, ka viņš uz pirmās instances tiesas sprieduma taisīšanas dienu bija administratīvi nesodīts.

Senāts konstatē, ka aizstāvis kasācijas sūdzībā atkārtojis apelācijas sūdzības argumentus, kurus apelācijas instances tiesa ir izvērtējusi un motivēti noraidījusi.

Ar pirmās instances tiesas spriedumu apsūdzētais /pers. A/ atzīts par vainīgu Krimināllikuma 260.panta otrajā daļā paredzētajā noziedzīgajā nodarījumā un sodīts ar brīvības atņemšanu uz 2 gadiem 6 mēnešiem, atņemot transportlīdzekļa vadīšanas tiesības uz 4 gadiem.

Apelācijas instances tiesa atzinusi, ka pirmās instances tiesa pareizi novērtējusi lietā iegūtos pierādījumus un pamatoti atzinusi, ka apsūdzētā /pers. A/ un /pers. B/ vadīto automašīnu sadursme notikusi, apsūdzētajam iebraucot (nevis ieslīdot nekontrolētas sānslīdes rezultātā) pretējā braukšanas joslā. /pers. A/, vadot automašīnu, nenoreaģēja uz priekšā braucošā kravas automašīnas vadītāja rīcību, un, neredzot, kas notiek pretējā braukšanas joslā, iebrauca tajā, kur notika sadursme. Tiesa atzinusi, ka nav nozīmes faktam, ka apsūdzētais neredzēja uz ceļa malas stāvošo kravas automašīnu, jo viņam bija jāvadās pēc tiem apstākļiem, kas izrietēja no priekšā braucošās kravas automašīnas šofera rīcības.

Apelācijas instances tiesa, izvērtējot apelācijas sūdzības argumentus par lietā iegūto pierādījumu pieļaujamību, atzinusi, ka aizstāvis nav norādījis uz konkrētu Kriminālprocesa likuma 130.pantā norādīto pierādījumu nepieļaujamības apstākli. Senāts konstatē, ka šāda norāde nav iekļauta arī kasācijas sūdzībā.

Senāts konstatē, ka pretēji kasācijas sūdzībā norādītajam lietas materiāliem pievienotais apskates protokols ir sagatavots pēc lēmuma par kriminālprocesa uzsākšanu pieņemšanas. Pirms kriminālprocesa uzsākšanas sagatavots Ceļu satiksmes negadījuma reģistrēšanas protokols Nr. NK 007194, kura kā pierādījuma pieļaujamību aizstāvis nav apstrīdējis.

Apelācijas instances tiesa atzinusi, ka apsūdzētajam sods noteikts atbilstoši Krimināllikuma 35. un 46.panta nosacījumiem. Tiesa secinājusi, ka apelācijas sūdzībā nav norādīti apstākļi, kas varētu būt par pamatu noteiktā soda mīkstināšanai. Tāpat tiesa ņēmusi vērā, ka Krimināllikuma 260.panta otrās daļas sankcijā paredzēts tikai brīvības atņemšanas sods.

Kriminālprocesa likuma 569.panta pirmā daļa noteic, ka pārsūdzēšana kasācijas kārtībā ir rakstveida kasācijas protesta vai sūdzības iesniegšana Augstākajā tiesā par tāda apelācijas instances tiesas nolēmuma tiesiskumu, kurš vēl nav stājies spēkā, nolūkā panākt tā atcelšanu pilnībā vai kādā tā daļā vai arī tā grozīšanu juridisku iemeslu dēļ. Minētā panta trešā daļa noteic, ka kasācijas instances tiesa pierādījumus lietā no jauna neizvērtē.

Senāts konstatē, ka aizstāvis kasācijas sūdzībā faktiski apstrīdējis tiesas atzinumus par pierādījumu ticamību, pietiekamību un pieļaujamību apsūdzētā /pers. A/ vainīguma konstatēšanai. Aizstāvja kasācijas sūdzībā ietvertās norādes uz Kriminālprocesa likuma 19.panta trešās daļas, 124., 130.panta, 527.panta pirmās daļas un otrās daļas 1.punkta un 564.panta pārkāpumiem un Krimināllikuma 46. un 55.panta pārkāpumiem ir saistītas ar nepiekrišanu apelācijas instances tiesas atzinumiem par apsūdzētā vainīgumu un noteikto sodu, nevis ar tiesas pieļautiem pārkāpumiem.

Ievērojot minēto, Senāts atzīst, ka kasācijas sūdzība iesniegta ar mērķi panākt apelācijas instances tiesas nolēmuma atcelšanu nevis juridisku, bet faktisku iemeslu dēļ, kas ir pretrunā Kriminālprocesa likuma 569.pantam.

Kriminālprocesa likuma 573.^{1}panta pirmā daļa noteic, ka kasācijas instances tiesa atsakās ierosināt kasācijas tiesvedību, ja kasācijas sūdzība vai protests neatbilst šā likuma 569., 571., 572.pantā un 573.panta pirmajā daļā minētajām prasībām vai ja kasācijas sūdzība vai protests iesniegts par tiesas nolēmumu, kas saskaņā ar likumu nav pārsūdzams.

Senāts atzīst, ka iesniegtā kasācijas sūdzība šajā daļā neatbilst Kriminālprocesa likuma 569.panta prasībām un konstatējams Kriminālprocesa likuma 573.^{1} panta pirmajā daļā paredzētais pamats atteikumam ierosināt kasācijas tiesvedību.

Saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 573.^{1} panta otrās daļas 1.punktu tiesa var atteikties ierosināt kasācijas tiesvedību, ja kasācijas sūdzībā vai protestā norādītajos tiesību normu piemērošanas jautājumos ir izveidojusies Augstākās tiesas judikatūra un pārsūdzētais nolēmums tai atbilst.

Aizstāvis kasācijas sūdzībā norādījis, ka tiesa nepamatoti piedzinusi no apsūdzētā cietušās /pers. C/ labā morālā kaitējuma kompensāciju. Aizstāvja ieskatā cietušai bija pienākums vērsties ar pieteikumu pie apdrošinātāja, ko viņa nav darījusi. Tiesas sniegtā Sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas likuma (turpmāk – OCTA likums) tiesību normu interpretācija, proti, ka cietusī neietilpst to personu

lokā, kurai ir tiesības saņemt morālā kaitējuma kompensāciju saskaņā ar OCTA likumu, ir nepamatota. /pers. C/ vajadzēja iesniegt tiesā pierādījumus, ka viņa no apdrošinātāja ir saņēmusi atteikumu izmaksāt morālā kaitējuma kompensāciju.

Apelācijas instances tiesa atzinusi, ka izskatāmajā lietā par cietušo kriminālprocesā atzīta ceļu satiksmes negadījumā bojā gājušās personas meita, kura nebija ne šīs personas apgādniece, ne apgādājamā. Līdz ar to cietušajai /pers. C/ ir tiesības prasīt morālā kaitējuma kompensāciju kriminālprocesa ietvaros, jo viņa neietilpst to personu lokā, kurām saskaņā ar OCTA likuma 19.pantu atlīdzība var tikt izmaksāta.

Senāts konstatē, ka jautājumā par kaitējuma kompensācijas piedziņu cietušajiem noziedzīgā nodarījumā, kas saistīts ar ceļu satiksmes noteikumu un transportlīdzekļu ekspluatācijas noteikumu pārkāpšanu, ir izveidojusies Augstākās tiesas judikatūra un pārsūdzētais spriedums tai atbilst.

Augstākā tiesa 2020.gada 21.janvāra lēmumā lietā Nr. SKK?1/2020 paudusi atziņu, ka kriminālprocesā no vainīgā var tikt piedzīti tie zaudējumi, kuri netiek atlīdzināti saskaņā ar OCTA likumu vai kuri pārsniedz šajā likumā un saskaņā ar to izdotajos normatīvajos aktos noteikto apdrošinātāja atbildības limitu.

Šāda atziņa izriet arī no Senāta tiesu prakses apkopojumā „Kaitējuma kompensācijas cietušajiem noziedzīgā nodarījumā, kas saistīts ar ceļu satiksmes noteikumu un transportlīdzekļu ekspluatācijas noteikumu pārkāpšanu, izlemšana kriminālprocesā" norādītā.

Tādējādi šajā daļā konstatējams Kriminālprocesa likuma 573.[1] panta otrās daļas 1.punktā paredzētais pamats atteikumam ierosināt kasācijas tiesvedību.

Pamatojoties uz Kriminālprocesa likuma 573.panta trešo un piekto daļu un 573.[1] panta pirmo daļu un otrās daļas 1.punktu, tiesa

nolēma:

atteikt ierosināt kasācijas tiesvedību.

Lēmums nav pārsūdzams.

A. Freibergs I. Bičkovičs A. Uminskis